INFORMAČNÝ DVOJTÝŽDENNÍK
RÍMSKOKATOLÍCKEJ FARNOSTI VŠETKÝCH SVÄTÝCH V HUMENNOM

FARSKÝ LIST

18.—20.04.2019 8/2019 14. ROČNÍK

Mimoriadne vydanie na Veľkonočné Trojdnie

Prežívanie každej svätej omše má svoj základ v prežívaní liturgie Veľkonočného trojdnia. Pretože obrady týchto svätých dní sú nedeľou nedieľ, sú jedným veľkým sviatkom, jednou veľkou oslavou, ktorá sa začína na Zelený štvrtok večer a končí sa večernými chválami na Veľkonočnú nedeľu. Keby sme si dobre všimli liturgické obrady, postrehli by sme túto spojitosť, pretože obrady na Zelený štvrtok sa začínajú prežehnaním, na konci nie je požehnanie, na Veľký piatok nie je ani prežehnanie ani požehnanie a až obrady Veľkonočnej vigílie sa končia požehnaním.
Keď lepšie a plnšie pochopíme obrady Veľkonočného trojdnia, budeme hlbšie a s väčším úžitkom prežívať aj svätú omšu slávenú v hociktorý iný deň.

Zelený štvrtok - stôl bez kríža

Večernou svätou omšou sa začína liturgia, ktorá s prestávkami trvá tri dni. Začína sa nedeľa nedieľ. Keďže centrom tejto slávnosti je láska, ktorú Ježiš prejavuje veľmi konkrétnymi znakmi a skutkami (ustanovenie sviatosti kňazstva, ustanovenie Eucharistie, umývanie nôh, príkaz lásky), je veľmi dôležité, aby všetci účastníci liturgie boli na toto slávenie náležite pripravení. Predovšetkým aby mohli všetci prijať sviatosť lásky - Eucharistiu. Aj preto sú čítania prvých troch dní Veľkého týždňa zamerané na rozhodnutie - buď stojím pri Ježišovi, alebo ho zrádzam a staviam sa do radu jeho odporcov a nepriateľov ako Judáš. Začiatok Veľkého týždňa bol teda časom rozhodovania sa pre Ježiša, najvyšším časom na zmierenie sa s Bohom i s Cirkvou. Ak totiž neurobím nič pre zmierenie, ako môžem sláviť Veľkú noc, ktorá je časom zmierenia Boha s ľuďmi?

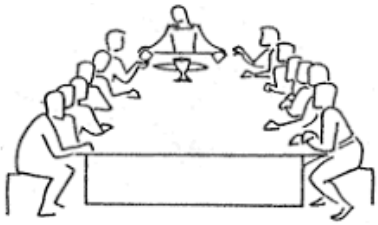

Samotná liturgia Zeleného štvrtku dáva dôraz na istú, pre človeka veľmi príjemnú činnosť - na hostinu. Kríž je zahalený, aby väčšmi vyniklo práve stolovanie. Prípravou naň je obrad umývania nôh. Ježiš, pretože miloval do krajnosti, vstal od stola... (Jn 13). Všimnime si, že skôr, ako dal nový príkaz lásky, Ježiš sám lásku prejavil. Ukázal učeníkom, že Božie kráľovstvo nespočíva v prejavoch moci, ale v prejavoch lásky. Ukázal im, že chce s nimi vytvárať čo najužšie spoločenstvo, že chce byť s nimi zjednotený tak, ako je zjednotený s Otcom (Jn 17).

V liturgii Zeleného štvrtku je našou odpoveďou na Ježišov príkaz lásky sprievod s obetnými darmi. A druhou našou odpoveďou na Ježišovo "milujem" je sväté prijímanie ako hostina. Na obyčajných hostinách nikto nesedí pri stole bez toho, aby si nezobral a nejedol. A tak to má byť aj dnes - všetci prijímajú Kristovo telo ako znak zjednotenia s Kristom v láske. No zároveň aj ako znak ochoty prejavovať jeho lásku svojim blížnym. A tiež ako prejav vlastnej nemohúcnosti milovať a z toho vyplývajúcej dôvery, že s Kristom dokážem milovať. Táto svätá omša ukrýva v sebe aj inú veľmi

hlbokú symboliku. Začína sa totiž Pánova Pascha, Pánov prechod. Ak nebudeme poznačení krvou nevinného, nepoškvrneného Baránka, pomrieme. Predobrazom toho je slávenie paschy Izraelitmi v Egypte. Krvou baránka natreli oboje verají domu, aby ich obišiel anjel smrti, keď Pán bil Egypt...
Po modlitbe po prijímaní sa zoradí procesia na prenesenie Najsvätejšej Sviatosti na miesto, kde sa bude uchovávať.
Liturgia odporúča práve v tento deň tichú adoráciu - eucharistickú poklonu, ktorá je prvotnou formou ostatných adorácií. Je vhodné poznamenať, že uloženie Sviatosti oltárnej v dnešný deň je zamerané na uloženie Pánovho tela pre sv. prijímanie na Veľký piatok a pre chorých. (Uchovávanie Oltárnej sviatosti od prvých počiatkov Cirkvi bolo motivované nadovšetko tým, aby sa mohlo poslúžiť chorým, toto uchovávanie neskôr podnietilo vznik samotnej adorácie.)
Po skončení omše sa odhalí oltár, na ktorom sa slávila sv. omša (symbol Kristovej opustenosti v Getsemanskej záhrade), kríže ostávajú zahalené fialovým závojom.

Veľký piatok - kríž bez stola

Liturgia tohto dňa sa začína úkonom kajúcnosti. Ale v osobitnej forme. Kňaz s asistenciou prichádza k oltáru a ľahne si na zem. Poníženie sa až po zem. Uznanie nehodnosti pred Bohom. Padáme na tvár pred Pánom vo vedomí, že nie sme hodní byť s ním, že si zasluhujeme zavrhnutie. Zároveň tým však vyjadrujeme prosbu o zmilovanie. Všetko sa deje v tichosti, lebo pokánie nemusí byť vždy vyjadrené slovami.
Ako v každom cirkevnom zhromaždení tak aj pri týchto obradoch sa číta Božie slovo. Spievajú sa pašie. Čítania zdôrazňujú obetný význam Ježišovho utrpenia a smrti, dokazujú, že Kristus je pravý veľkonočný Baránok. Pozdvihujú nás od náreku nad jeho utrpením k sláveniu obety a víťazstva.
A po čítaniach nasleduje veľká škola modlitby. Celé stáročia vo svätej omši neboli spoločné prosby. Zachovali sa len v obradoch Veľkého piatku. A sú veľmi slávnostné - kňaz desaťkrát prednáša úmysel, vyzýva k pokľaknutiu a k tichej osobnej modlitbe a napokon desaťkrát tieto modlitby zhrnie v modlitbe Cirkvi. Táto spoločná modlitba na desať rôznych úmyslov nás učí, že ani jedna svätá omša nemôže byť "súkromná", zameraná len na "môj" úmysel. Učí nás modliť sa za celý svet, za všetkých a za všetko. Učí nás, že každá svätá omša je liturgiou všeobecnej Cirkvi, nielen miestnej. A učí nás, ako má správne prebiehať spoločná modlitba veriacich - má v nej byť ticho na osobnú modlitbu za prednesený úmysel.

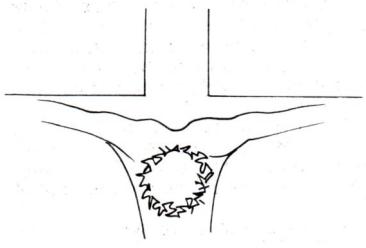

A potom nenasleduje eucharistická modlitba, ale odhaľovanie kríža. Nie ako nástroja umučenia, ale ako nástroja víťazstva. Dnes si dokonca pred krížom kľakáme až do veľkonočnej vigílie, pretože nám sprítomňuje obetu víťazného Krista. Po odhalení a uctení sa kríž kladie k oltáru alebo na oltár, aby sa tak spojil Zelený štvrtok - sviatok hostiny - s Veľkým piatkom - sviatkom obety. A tak spoznávame, že Pánova večera je obetou, je pamiatkou Pánovho umučenia. Preto pri každom obetnom stole musí byť kríž. Inak by to bol len stôl hostiny. Intronizácia kríža naznačuje, že stôl Pánovej večere je obetným oltárom.
Dnes neslávime eucharistickú obetu, aby sme tak spojili Zelený štvrtok s Veľkým piatkom. Aby tak Zelený štvrtok nebol iba hostinou a Veľký piatok aby nebol len sviatkom kríža. Na oltár sa prinášajú konsekrované hostie z predchádzajúceho dňa, čím sa zdôrazňuje prepojenie tajomstva Pánovej večere s krížom. Obrady sa končia záverečnou modlitbou bez požehnania. Potom nasleduje Eucharistický sprievod k Božiemu hrobu na poklonu. Naša pozornosť má byť upriamená na vystavenú Eucharistiu, ktorá je pamiatkou Kristovej smrti a zmŕtvychvstania.

Biela sobota - ticho

Dnes sa neslávi liturgia, neexistuje žiadna liturgia či obrady Bielej soboty. Kristus je v hrobe. Niet čo sláviť. Cirkev veľmi odporúča, aby to bol deň pôstu - vzali nám Ženícha.

Biela sobota - Veľkonočná vigilia

Veľkonočná vigília sa začína úplne nezvyčajným úkonom kajúcnosti - tmou! Je symbolom hriechu, smrti, beznádeje, stratenia sa. V tme človek tápa, nevie, kadiaľ ísť, má strach. Preto je veľmi dôležité, aby sa táto liturgia začínala v skutočnej tme. Nikde ani svetielko. Zahasiť aj verejné osvetlenie. Aby sme pochopili, v akej beznádejnej situácii sme bez Boha. A do tejto tmy zažiari Kristus v symbole nového ohňa, od ktorého sa zapaľuje veľkonočná svieca. To je prvé zvestovanie zmŕtvychvstania. Teda nie až procesiou vzkriesenia, nie zvonením na zvonoch pri Glória, ale zmŕtvychvstanie sa ohlasuje vo chvíli, keď kňaz zapáli sviecu a zvolá: "Svetlo Krista, ktorý slávne vstal z mŕtvych, nech zaženie tmu z našich sŕdc a myslí." A keď spieva "Kristus, svetlo sveta", naše "Bohu vďaka" má byť doslova výkrikom vďačnosti, oslobodenia, úľavy, radosti. Ak v túto noc nedokážeme zvolať Bohu vďaka s nadšením, tak to nedokážeme nikdy. V tejto liturgii sa neprestajne ohlasuje zmŕtvychvstanie - spevom veľkonočného chválospevu, slávnostným Sláva Bohu na výsostiach, radostným Aleluja, evanjeliom o zmŕtvychvstaní...

Po zapálení paškála sa postupne zapaľujú sviece. Neslobodno pripustiť, aby si niekto niekde v kúte zapálil sviecu sám! Toto zapaľovanie od paškála totiž vyjadruje spôsob šírenia viery - od Krista cez Cirkev, ktorá Kristovo svetlo ponúka. Preto niektorí odporúčajú, aby kňaz po zapálení sviece vstupoval do prázdneho kostola ako prvý a v bráne podával svetlo vstupujúcim veriacim. Tak každý vstúpi do kostola (Cirkvi) s Kristovým svetlom. Ináč totiž do Cirkvi ani nemožno vstúpiť. Ak všetci veriaci majú zapálené sviece v rukách, je v kostole dosť svetla a lepšie sa prežije skutočnosť, že iba Ježiš nám dáva svetlo do života.

Ďalšia časť Veľkonočnej vigílie je bohoslužba slova. Netreba sa báť, že čítania sú dlhé. Ak sa vytvorí atmosféra slávenia, tak tá hodina, ktorú približne trvá bohoslužba slova, ubehne veľmi rýchlo. Pri tejto bohoslužbe slova je dôležité neponáhľať sa, oveľa dôležitejšie ako pri iných. Je dobré vkladať chvíle ticha na premýšľanie, uvažovanie a na osobnú modlitbu - po čítaní, pri modlitbe, ktorá nasleduje po každom žalme.

Po krátkej homílii nasleduje liturgia vody a krstu, plná symboliky. Už jej začiatok nás prenáša akoby do inej dimenzie - spievajú sa litánie ku všetkým svätým. V ich sprievode kňaz s asistenciou prichádza k miestu, kde sa bude svätiť krstná voda. Pozorne sa potom započúvajme do modlitieb, ktoré v sebe zhŕňajú celú symboliku vody v Starom i Novom zákone. Duch Boží sa vznášal nad vodami pri stvorení, potopa, prechod cez Červené more, voda na púšti, krst v Jordáne, voda z Ježišovho boku... A symbolické znázornenie, z čoho pochádza očistná moc vody - kňaz ponára do vody veľkonočnú sviecu a modlí sa: "Prosíme ťa, Bože, nech prostredníctvom tvojho Syna zostúpi sila Ducha Svätého do tohto prameňa, aby všetci, ktorí v krste tajomne umierajú a sú pochovaní s Kristom, povstali s ním aj k životu."

Raz v roku sa nás Cirkev pýta, či odmietame zlo a veríme v Boha. V istom zmysle je chvíľa obnovenia krstných sľubov naším osobným vyvrcholením Veľkonočného trojdnia. Veď na to bolo zamerané úsilie celého Pôstneho obdobia - na obnovu zmluvy s Bohom, na obnovu našej vernosti Bohu. Keď sa nás teda kňaz pýta, či sa zriekame zla, či veríme v Boha, do odpovede máme vložiť celé svoje vnútro. Nech to nie je len

povinné "zriekam" a "verím", ale nech je to vedomé vyjadrenie našej viery, nášho odhodlania byť a žiť len pre Boha, a to za každých okolností.
Obrady už potom pokračujú známym rytmom - eucharistická modlitba, sväté prijímanie, požehnanie. Avšak u nás je ešte zvykom konať tzv. procesiu vzkriesenia. Je veľmi dôležité, aby táto procesia neprekryla liturgickú slávnosť. Aký je jej význam? Z detstva si pamätám, že celé obrady akoby boli len prípravou na procesiu. Až keď sa vyniesla Oltárna sviatosť z Božieho hrobu, až potom bola Veľká noc. Aspoň tak som to vnímal vo svojej detskej mysli na základe toho, čo bolo slávnostnejšie. Treba však vedieť, že procesia vzkriesenia má byť verejnou manifestáciou našej radosti z Pánovho zmŕtvychvstania, manifestáciou radosti, ktorú sme prežili počas liturgie Veľkej noci.
Nezabudnite si na vigíliu doniesť sviecu!

Ako vnímať čítania Veľkonočnej vigílie?

Celá bohoslužba slova má za úlohu pripomenúť veriacim dejiny spásy a zmysel slávnosti, na ktorej sa práve zúčastňujú.
1. Čítanie z *Knihy Genezis* (veľmi odporúčame čítať neskrátenú verziu) hovorí o Božom diele, ktoré bolo veľmi dobré. Boh svojím stvorením povedal veľké „MILUJEM". A od stvorenia, presnejšie od koruny stvorenia, od človeka, očakával, že mu odpovie rovnako - svojím veľkým „milujem".
2. Boh sa nedočkal správnej odpovede. Nasledoval hriech človeka a nastala noc. Preto Boh sám pokračuje v dialógu s ľudstvom - oslovuje Abraháma, aby si z neho vytvoril nové ľudstvo, schopné lásky. A prisľubuje mu, že príde vyslobodenie.
3. Prechod cez Červené more je vyslobodením z nezavineného otroctva. Boh zasahuje v beznádejnej situácii a zachraňuje svoj ľud. Je to predobraz krstu - človek odsúdený na smrť je zachránený nie vlastnou mocou či pre svoje zásluhy, ale vďaka nezaslúženému daru Božej milosti. Preto nasleduje radostný chválospev: „Spievajme Pánovi, lebo sa preslávil."
4. Prečo sa človek nevie poučiť? Do otroctva v Egypte sa dostal bez vlastnej viny. Do otroctva hriechu sa vrhá sám a dobrovoľne. Boh však pokračuje v dialógu lásky a hovorí: „Večným milosrdenstvom som sa nad tebou zmiloval."
5. Aj ďalšie čítanie dáva človekovi nádej. Áno, naše cesty a Božie cesty sa často rozchádzajú. Ale Boh je verný a vždy dáva východisko, vždy ponúka spásu. „Čerpajme s radosťou z prameňov spásy."
6. Prorok Baruch veľmi jasne hovorí o babylonskom zajatí, ktoré symbolizuje otročenie hriechu. Zároveň však hovorí už akoby z postavenia vykúpeného človeka - „Blahoslavení sme, Izrael, lebo my vieme, čo sa páči Bohu."
7. Dialóg lásky Starého zákona sa završuje Božím rozhodnutím. „Zhanobili moje meno," hovorí Boh. Ale nezavrhuje hriešne ľudstvo. „Dám vám nové srdce... Budem vaším Bohom." Človek nie je napriek svojmu úsiliu a túžbe schopný správne odpovedať. Preto končí Starý zákon a začína Nový.
8. Staré sa pominulo a nastalo nové. Aleluja! Tieto „komentáre" sú veľmi krátke práve preto, aby vynikla jedna, jediná myšlienka - Boh uskutočňuje dialóg lásky. Každý rok sa pri ich čítaní môže zdôrazniť niečo iné. Dôležité však je, aby vždy bola jasná súvislosť medzi čítaniami, aby nikdy v poslucháčoch nevznikol dojem, že čítania sú vybraté náhodne.

Adresa: RKFÚ Všetkých svätých, Brestovská 1, 066 01 Humenné
Telefón: 057/775 2728; **Zaopatrovanie chorých a zomierajúcich**: 0902 228 711
Web: www.humenne.rimkat.sk; **Facebook**: facebook.com/farnost.humenne
Redakcia a zodpovedný za vydanie: František Mariňák